

Foto - E. Gabranovs

Starts ir dots!

Virmo smieki un joki. Ar rezultātu 0:0 noslēdzās Krišjāņu un Bērzkalnes komandu divciņa futbolā, kur kopā bija sasaitētas divu sportistu kājas. Interesanti, ka krišjānieši pārtvēra bumbu ar rokām, kas futbolā nav pieļaujams. "Kādu sodu viņi ir pelnījuši? Nošaušanu," jokoja skatītāji.

Edgars Gabranovs

Ar sportiskiem vēlējumiem trešdien Balvu Valsts ģimnāzijas sporta laukumos sākās Balvu novada svētki, kas sestdien noslēgsies ar vakara koncertu "Par vasaru, puķēm un mīlestību" Balvu estrādē. Novada pilsētu un pagastu Sporta spēlēs ceļojošo kausu izcīnīja Ziemeļlatgales attālākais Krišjāņu pagasts, aiz sevis atstājot Balvu pilsētas pārvaldes un Bērzpils pagasta pārvaldes komandas.

Krišjāņu pagasta pārvaldes vadītāja Iveta Socka-Puisāne, taujāta, kā vērtē rezultātu, atsmēja, ka uz Sporta spēlēm komanda devusies joka pēc: "Bet galarezultāts ir vairāk nekā iepriecinošs. Pirms sacensībām paspiedām roku "Vadugums" redaktoram, kuram tobrīd pavēstījām, ka būsim pirmie. Re, redaktors ir veiksmes talismans." Nopietni runājot, Iveta visiem novēl nezaudēt svētku sajūtu ne tikai turpmākajās Novada svētku dienās, bet arī ikdienā. "Uzturiet šo svētku garu – lai mazāk saskumušu seju!" novēl čempionu komandas vadītāja. Tāpat viņa atzina, ka nākamgad pagasta ļaudis gatavi uzņemt Sporta spēles Krišjāņos, kā to paredz

nolikumā teiktais, ka ceļojošā kausa izcīnītāji ir nākamo spēļu uzņēmēji. Ar rezultātiem un sacensībās valdošo sporta garu gandarīts ir arī Ziemeļlatgales Sporta centra vadītājs Arnis Voika. Viņš uzsver, ka apvienotā novada Sporta spēļu galvenais uzdevums bija visiem satikties kopā, lai sportiskā gaisotnē viens otru vēl labāk iepazītu: "Aktivitātes bija paredzētas gan pašvaldību, gan iedzīvotāju komandām. Kopā startēja 14 komandas, kas, manuprāt, ir labs rezultāts. Jāpiebilst, ka sportiskās aktivitātes bija dažādas, tostarp ar satīriskiem momentiem. Novēlu visiem turpināt baudīt svētku aktivitātes, kas paredzētas dažāda vecuma un interešu cilvēkiem. Lai izdodas!"

Balvu novada domes priekšsēdētāja vietniece Sandra Kapteine, atklājot Sporta spēles, uzsvēra, ka svētki turpināsies četras dienas. "Nu tad, mīļie, lai šodien tiek uzstādīti personīgie rekordi. Lai uzvar draudzība, lai veiksmīgi starti, lai superīgs garastāvoklis!" vēlēja viņa. Savukārt Balvu novada Kultūras pārvaldes vadītāja Rudīte Krūmiņa, kas ir svētku galvenā organizatore, piebilda, ka visas medaļas šodien ir jūšējās. Pirms starta viņa sumināja Kubulu, Lazdukalna un Briežuciema komandas vadītājus. "Kāpēc? Jūs bijāt pirmie, kuri pieteicās šim brīnišķīgajam sacensībām," R. Krūmiņa paskaidroja.

*Turpinājums 12. lpp.

Nākamajā
Vadugumā

- **Pasniegs Atzinības rakstus**
Balvu novada svētki
- **Visā vienmēr atrod pozitīvo**
pusi
Saruna ar pedagogi

Covid-19

(13.jūlijā)

Balvu novads – 33
Alūksnes novads – 20
Gulbenes novads – 48
Ludzas novads – 31
Rēzeknes novads – 45
Madonas novads – 127

iebrauktuvei parkā. Parkā notiks lauku labumu tirdziņš, slēgtajā Brīvības ielas posmā darbosies ielu kafējnīcas. Mašīnas iespējams atstāt

Iespēja šahistiem

23. un 24.jūlijā Tilžā notiks Balvu novada atklātais čempionāts šahā.

Slēgts satiksmi

16.jūlijā no plkst. 7.00 līdz 3.00 17.jūlijā Balvu novada svētku laikā satiksmei tiks slēgts Brīvības ielas posms gar parku – no Nr.58 (bijusī Citadeles bankas ēka) līdz Nr. 50 B (iebrauktuve parkā) un daļēji ierobežota satiksme Brīvības ielā no Brīvības – Pilsoņu ielas krustojuma līdz iebrauktuvei parkā. Parkā notiks lauku labumu tirdziņš, slēgtajā Brīvības ielas posmā darbosies ielu kafējnīcas. Mašīnas iespējams atstāt

Īsziņas

arī tuvākajās stāvvietās Dzirnāvu ielā 1 (pie ezera); Partizānu ielā 16 (pie sākumskolas).

Notiks Vislatvijas zirgu diena

Inčukalnā, Nacionālajā sporta bāzē "Jauno Jātnieku skola" 16. un 17.jūlijā katru dienu no plkst. 9.00 norisināsies XV Vislatvijas Zirgu dienas, kas divu dienu garumā pulcēs zirgu mīļotājus no visas Latvijas.

Iedzīvotāju ievēribai!

Balvu novada pašvaldības administratīvajā teritorijā esošajās kapu teritorijās tiek veikta nekopto kapavieta apsekošana un aktēšana, un tiek uzstādīta brīdinājuma zīme - mietiņš ar dzeltenā krāsā nokrāsotu augšējo daļu, kurā norādīts aktēšanas gads.

Nedēļas jautājums

Vai veidojat krājumus ziemai?

Zinaida Logina

SVETLANA KOKARE no Rugāju pagasta: -Mums ir savs dārzs, kurā viss aug, tāpēc gan marinēju gurķus, gan gatavoju ziemai dažādus salātus. Tikai žēl, ka kolorado vaboles nograuz kartupeļus, grūti ar tām cīnīties. Ejām arī uz mežu sēņot, tikai gailenes, kuras aug pašlaik, ne visai garšo. Sēnes marinēju un lieku salātos. Tas ir liels atspaidis ģimenei ziemā. Receptes izmantoju gan vecās, gan paskatos internetā ko jaunu. Vēl neesmu bijusi, bet runā, ka mellenes būs. Uz tuvāko mežu braucam ar velosipēdu, tas ir daudz izdevīgāk, nekā ar mašīnu pie šādas benzīna dārdzības.

JEVĢENIJA PULKA no Silakroga, pensionāre: -Man jau ir savārtis savu audzēto zemeņu ievārijums, kuram klāt pieliku mellenes, - salasīju mežā, un rabarberus no sava dārza. Ziemas krājumus gatavoju katru gadu, jo tā ir izdevīgāk. Dārzā aug kartupeļi, gurķi, ir siltumnica. Vēl burciņās likšu gurķus, arī sēnes. Man pašai garšo rudens sēnes, bet bērniem – baravikas. Receptes man krātas gadu gadiem, pārbaudītas un nekur nav jāskatās. Vēl vakar atnesu uz istabu kabačus no pagājušā gada krājumiem.

ANDA no Valmieras: -Pati salasīju lielo spaini netālu no Valmieras "Ziemeļu zemenēs", kur tās tirgo 1,50 eiro kilogramā, un savārtīju zemeņu ievārijumu ziemai, jo mūsu ģimenē mil pankūkas. Pie mājas mums ir liels dārzs, būs ķirši, plūmes, - to visu var likt un gatavot ziemai. Gatavoju pēc mammas receptēm jau no paaudzēs uz paaudzi. Mēs arī sēņojam un cepam gailēņu kotletes - pusi samaltu gailēņu un pusi maltās gaļas, jo gailenes esot jaunības eliksīrs.

IVETA KOKOREVIČA no Balviem: -Manus marinētos gurķišus parasti paliela mednieki un prasa recepti. Gurķus audzējam gan Balvos, gan Borisovā pie vīramātes. Jau savārtīju zemenes ar ievārijuma cukuru. Vāru jānogas ar banāniem un ērkšķogās ar persikiem. Šīs receptes man atveda Diāna no Zviedrijas. Gatavoju kāpostu salātus ar burkāniem, kā arī ģimenes iemīļoto lečo, ko izmantojam, gatavojot soljanku.

TAMĀRA FIĻIPOVA no Balviem, pensionāre: -Mums ar vīru ir neliela siltumnica, kurā aug tomāti, paprika un gurķi, arī dārzeņš, kur viss izaug, nestādām tikai kartupeļus. No Siguldas, kur agrāk dzīvoju, atvedu zemenes un savārtīju ievārijumu, nopirku ķiršus, gatavošu kompotu kopā ar ērkšķogām, kuras ir pašiem. Kad būs brūklenes, došos uz mežu, lai vēlāk tās ieliktu kompotā. Abi ar vīru esam maznodrošināti, un ziemas krājumi mums palīdz izdzīvot.

MANA NEDĒĻA

Rit raiba un darbīga pēdējā atvaļinājuma nedēļa laukos. Pirmdiena sākās mierīgi, miegaini un lietaini, jo iepriekšējā nedēļā piedzīvoju divas kāzas – vienās biju kāzu vadītāja, otrās – viesņa. Tas bija skaisti, tāpēc palutināju sevi un mammu ar pusdienām Rakstiņu parka lapenītē. Otrdien darbojos siltumnicā, jo, ja grības tomātus, ir jāstrādā, bet vakarā svinējam brālim Jānim dzimšanas dienu. Trešdien no rīta biju sēņot, bet vakarā ar draudzeni devāmies atpūsties, jo, kā saka, dzīvojam vienreiz. Ceturtdien apmeklēju semināru Balvos, jo ir ideja rakstīt projektu Rakstiņu parka attīstībai. Piekdien plānojam ar mammu vārit jāņogu ievārijumu, savukārt sestdien domāju apmeklēt Balvu novada svētkus. Svētdien atpūtišos un vakarā ar pozitīvām emocijām par atvaļinājuma piedzīvoto došos uz Rīgu.

ARNITA RAKSTIŅA, bērzpiliete

No vēstulēm

Aicinājums Ziemeļlatgales medniekiem

Latgales mednieku un makšķernieku biedrība sadarbībā ar AS "Latvijas valsts meži" Ziemeļlatgales reģionu organizē medību trofeju izstādi Rēzeknē. Trofejas tiks izstādītas Latgales kultūrvēstures muzejā no 12. augusta līdz 3. oktobrim. Izstādē tiek gaidītas medību trofejas, kas iegūtas laikā pēc 2017. gada, kad notika iepriekšējā izstāde. Var vest arī vecākas trofejas, kas līdz šim nav vērtētas. Aicinām piedalīties medniekus no Rēzeknes, Balvu un Ludzas novadiem. Trofejas no 3. līdz 5. augustam darba laikā jānogādā AS LVM Ziemeļlatgales klientu centrā Rēzeknes novada Verēmu pagasta Lejasančupānos, "Mežrozēs". Trofejas tiks novērtētas un pārvestas uz Latgales kultūrvēstures muzeju. Izstādes atklāšana tiek plānota 12. augustā.

Šādas izstādes ļauj iegūt informāciju par medijamo dzīvnieku populāciju stāvokli. Latgale vienmēr ir bijusi slavena ar izcilu aļņu populāciju. Antona Šveda 1985. gadā Gaigalavas pagastā nometīta aļņa ragi joprojām nav pārspēti un saglabā Latvijas rekorda statusu. Pagājušajā izstādē bija arī vairākas nesen nometītu aļņu izcilas trofejas. Tāpat izstādes ļauj saglabāt un kuplināt medību tradīcijas un celt mednieku kultūras līmeni.

Latgales mednieku un makšķernieku biedrībā ir apvienojušies vairāki desmiti mednieku formējumu no Rēzeknes, Balvu un Ludzas novadiem. Ir arī daži klubi no Preiļu novada. Izstādes organizēšana tiek finansēta no biedrības līdzekļiem. Ceram arī uz pašvaldību atbalstu.

Andris Broks, LMMB valdes priekšsēdētājs

Skumji noraugās tumšas acis

Veltīts ebreju genocīda upuru piemiņas dienai

*Skumji noraugās tumšas acis
No melnbaltiem attēliem,
To skatiens kliedz: "Kādēļ? Sakiet!"
Un šo acu priekšā atbildēt nespēj neviens.*

*Skumjas acis no sejas bālas,
Kuru apzīmogojušas bailes un bāds,
Cauri laikam raugās un jautā, kālab
Bija jāpieredz bērnam kas tāds...*

*Tik daudzu nevainīgu bērnu acis
Un arī pieaugušo tāpat
No melnbaltām bildēm raugās, gribot
sacīt,
Ka visiem cilvēkiem sāp...*

*"Kurš nokauj dzīvību,
Nokauj pats sevi – sevi cilvēku nonāvē
pats,
Kurš izglābj dzīvību,
Mūžos top svētijs," – brīdina tumšo acu
skats.*

*Skumji noraugās tumšas acis
No melnbaltiem attēliem...
Lai nekad vairs mūsu zemi slacīt
Ar nevainīgām asinīm nespēj neviens!
Nauris Gekišs*

Vai nāksi?

*Vai pie manis nāksi agrā rītā,
Varbūt pusnaktī, kad zvaigznes kvēl?
Tevi gaidīšu pie sevis ciemos.
Visums saka, ka tu nāksi vēl.*

*Tevi sajūtīšu vēja pūsmā,
Kad tas priežu zaros skumji šalks,
Sadzirdēšu novakarā vēlā,
Tad, kad mana sirds pēc tevis alks.*

Lasītāji!

Kļūstiet arī par rakstītājiem, jo visas jūsu vēstules katrā mēneša beigās tiks izvērtētas un mūsūprāt labākā saņems redakcijas pārsteiguma balvu. Ielāgojiet, ka balvas saņemt varēs tikai tie rakstītāji, kuru vārdus mēs zināsim – tāpēc nerakstiet anonīmas vēstules.

*Bet, ja sirds sāks pagurt skumjās gaidās,
Vakars tumsis, tevis nebūs vēl,
Ieraudzīšu debesjumā zilā
Cerību, kas zvaigžņu tālē kvēl.*

*Pasniedz, mīļā dvēselīt, man roku,
Pasniedz to, jo tevis alkstu es.
Varbūt eņģelīt's uz balta spārņa
Tevi tuvumā pie manis nes...*

Antoņina Lubeja

Skumjā dziesma

*Cik bezgala skumji skan dziesma,
Cik bezgala vijole raud...
Par dzīvi, par zudušo mīlu
Skumju villaini, dvēselīt, aud.
Tu ieraksti tajā tos brīžus,
Kad laimē man staroja sirds.
Šie mirkli kā dzīvības rota
Caur asaru ikdienu mirdz.
Kad saulīte iegrīma jūrā,
Kad nodzisa spožākais stars,
Pār manu pasauli balto
Nolaidās melnākais gars.*

Antoņina Lubeja

Sūtiet mums vēstules arī elektroniski: vaduguns@apollo.lv

Automātiskais atbildētājs
64520961

Hallo!

"Mazdārziņos savairojušās ūdenszūrkas, visa zeme izvagota," pēc palīdzības lūdz Balvu iedzīvotāja. Dārzkopji atzīst, ka tas ir visgrūtākā likvidējama dārza kaitēklis, jo tām garšo sakņaugi, dažādi puķu sīpoli un āboli, bet visvairāk tās nesmādēs jauno kociņu saknes. "Ūdenszūrkām ļoti nepatīk spēcīgi aromāti. Smēķētāji var ierakt ūdenszūrkā alās izsmēķus. Dārznieki mēdz ūdenszūrkā alās saliet etiķi, ožamo spirtu un citas smakojošas vielas. Ūdenszūrkai var veidot slazdus, no kuriem tām grūti izkļūt. Var mēģināt ūdenszūrkai iekarot

veikalos nopērkamās grauzējiem domātās indes, var iekarot tām kuņģi nosprostojošu vielu salikumumu. To veido sajaucot miltus ar ģipsu 3:1, pielej klāt saulespuķu eļļu garšai un izveido mazas desiņas, kuras izvieta apsegtas, lai mitrums un ūdens netiek klāt, tādēļ šī metode iedarbīga tikai sausā laikā," skaidro dārzkopji.

"Beidzot ir laba reklāma! Par novada svētkiem ziņo pie kultūras nama izliktais skaļrunis. Eju pa ielu un visu uzzinu," prieku pauž kāda pensionāre, kura nelieto internetu.

"Balvu novadā svētku nedēļa, bet kas notiek Lazdulejas pagastā? Iedzīvotāju cīņa ar Lazdulejas pārvaldi un Balvu novada pašvaldību par kvalitatīvu ūdeni notiek jau neskaitāmus gadus, bet nekas nemainās, ūdens ir nelietojams! Eglūciems ir zālē ieaudzis, īpaši Līvānu māju rajonā, arī pagājušajā gadā par vairākiem tūkstošiem iztīrītais diķis aizaudzis. Ko dara un kur skatās pārvaldnieks, kuru lūdzām nomainīt, bet novada pašvaldība neņem vērā iedzīvotāju viedokli un vēl viņu piesedz," satraukti ziņo Lazdulejas pagasta iedzīvotāji.

Kā vērtējat atļauju mežos izcirst jaunākus kokus?

Viedokļi

Ilgtermiņā daba būs zaudētāja

GITA STRODE, Dabas aizsardzības pārvaldes dabas aizsardzības departamenta direktore

Valdības lēmuma sasteigtais pieņemšanas veids neliecina par labu pārvaldības praksi. Aizbildinoties ar enerģētisko krīzi, iepriekšējā dienā tika iesniegti un nākamajā dienā jau pieņemti noteikumi, kas ilgtermiņā var būtiski ietekmēt Latvijas mežu turpmāko apsaimniekošanu un, saistībā ar to, arī Latvijas dabas bioloģiskās

daudzveidības saglabāšanas iespējas.

Runasvīri min, ka ir notikusi diskusija par šo jautājumu. Šķiet, dabas aizsardzības organizācijas tam īsti nepiekrīt. Ja šīs diskusijas būtu bijušas auglīgas, vai noteikumi tiktu steigā virzīti uz Ministru kabineta sēdi un apstiprināti ar argumentiem, kas īsti neiztur kritiku?

Steigā pieņemtās izmaiņas MK noteikumos sabiedrībai tiek skaidrotas ar šķeldas pieejamību. Ja pavērosim šķeldas kalnus Latvijas ostās, zudīs jebkuras ilūzijas par šķeldas trūkumu. Tātad jautājums nav par šķeldas trūkumu. Ticamāk, jautājums ir par cenu. Taču šāda problēma būtu risināma ar citiem mehānismiem, jo brīvā tirgus apstākļos arī turpmāk šķeldu iegādāsies tas, kas vairāk maksās. Tātad grozījumi nekādā veidā nenodrošinās to, ka Latvijas iekšējā tirgū būs vairāk šķeldas. Noteikumu būtība ir par pieejamo koksnes apjomu palielināšanu kokrūpniecības industrijai. Politikiem būtu godīgi jāpasaka sabiedrībai, kāpēc šāds lēmums ir pieņemts un kas no tā būs ieguvējs un kas – zaudētājs. Apdraudēta var būt arī Eiropas Savienības nosprausto mērķu sasniegšana bioloģiskās daudzveidības sasniegšanā, par ko, iespējams, maksās nevis ātrās peļņas guvēji, bet gan visi nodokļu maksātāji.

Ja šīs noteikumu izmaiņas tiks izmantotas vēl intensīvākas mežsaimniecības attīstīšanai, tai skaitā palielinot izcērtamos koksnes apjomus arī valsts mežos,

ilgtermiņā daba būs zaudētāja. Skumjākais, ka starptautiski lepojamies ar savu “zaļumu”, taču dabas un vides aspektus atmetam, tiklīdz tie noteiktām ekonomiskām aprindām nav izdevīgi. Pieņemtie noteikumi liecina, ka valdība uzgriež muguru Eiropas Zaļajam kursam, mūsu mežu ilgtermiņai un sabiedrības prasībām. Valdības sēdē tika apstiprināti strīdīgi grozījumi noteikumos par koku ciršanu mežā, kas tagad pieļaus cirst kokus ar mazāku caurmēru. Latvijas vides organizācijas norāda, ka šis ir būtisks pagrieziens Latvijas mežu apsaimniekošanā, kas iezīmē valsts virzību uz arvien jaunāku mežu ciršanu. Pieņemtais lēmums vēl vairāk mazinās mūsu mežu ekosistēmu noturību, kas ir tik būtiska klimata krīzes un dabas daudzveidības krīzes kontekstā. Vides organizācijas vairākkārt uzsvērušas – noteikumu grozījumiem nav visaptveroši izvērtēti riski dabas un klimata ietekmēm. Tās iestājās pret grozījumu pieņemšanu un jau kopš to pirmās rosināšanas 2017. gadā aicināja veikt pilnvērtīgu vides un klimata risku izvērtēšanu. Ja grozījumi ir pieņemti, tad šobrīd Latvijai jādomā par aizsargājamo teritoriju paplašināšanu un stingrāk jāpievēršas bioloģiski augstvērtīgo meža teritoriju aizsardzībai. Jāatceras, ka Zaļajā kursā ir noteikts ES kopējais mērķis – nodrošināt 30% sauszemes teritorijas atvēlēšanu dabas aizsardzībai.

Fakti

- Jūnijā valdība pieņēma lēmumu cirst jaunākus kokus. Samazināts pieļaujama koku ciršanas diametrs - priedei no 39 līdz 30 centimetriem, eglei no 31 līdz 26 centimetriem, bērzam no 31 līdz 25 centimetriem.
- Noteikumu grozījumi, kas ļautu izcirst jaunākus priežu, egļu un bērzu mežus, pirmoreiz tika virzīti jau 2017. gadā un atkārtoti – 2019. gadā. Kopš tā laika diskusijas par šo jautājumu nav notikušas, atzīmē vides organizācijās.
- Rīgā pie Ministru kabineta notika pikets pret valdības lēmumu ļaut cirst jaunākus kokus un par daudzveidīgu Latvijas mežu saglabāšanu. Protestā pulcējušies vairāk nekā 100 cilvēku.
- Piketa pieteicējs Balodis uzskata, ka Latvijā jau ir problēmas ar bioloģisko daudzveidību, kā arī atsevišķām sugām ir ļoti liels samazinājums, un situācija valdības lēmumu to pastiprināšot vēl vairāk.
- Skumji, ka par argumentu jaunāku koku izciršanai izmanto karu Ukrainā. Dabas aizstāvji saka, ka izciršana veicinās cilvēku apzagsanu Latvijā, un nākotnē resursu būs vēl mazāk.
- Aktīvisti neuzskata, ka valdības lēmums sasniegs mērķi, bet kaitēs dabai. Tas vairo kailcirtes, apdraudēs putnus un citas radības un mazinās bioloģisko daudzveidību.
- Dabas aizstāvji uzskata, ka lēmums pieņemts, nepietiekami konsultējoties ar viņiem.

Nedzīvojam, lai vairotu putnus un lāčus

AIVARS VANAGS, meža īpašnieks

Uzskatu, ka sacelts pārāk liels troksnis par šo tēmu. Es personīgi nekad nevienu cirsnu neesmu nocirtis, vadoties pēc koku caurmēra. Šī kārtība, kad koku ciršanai ir noteikts caurmērs vai vecums, ir galīgi aplama. Tie jānocērt, kad ir gatavi tirgum. Tirgus jau neprasa, vai koks ir jaunāks vai vecāks, svarīgi ir pavisam citi parametri – koka diametrs un garums.

Ka mazāka diametra koku izciršana būtisku kaitējumu dabai nenodarīs, apliecina arī tas, ka, piemēram, Somijā un Zviedrijā, kurās ļoti rūpējas par ekoloģiju, nav šādu cērtamo koku caurmēra ierobežojumu. Šo valstu industrija plaši izmanto koksni un nekāda katastrofa tur nav notikusi.

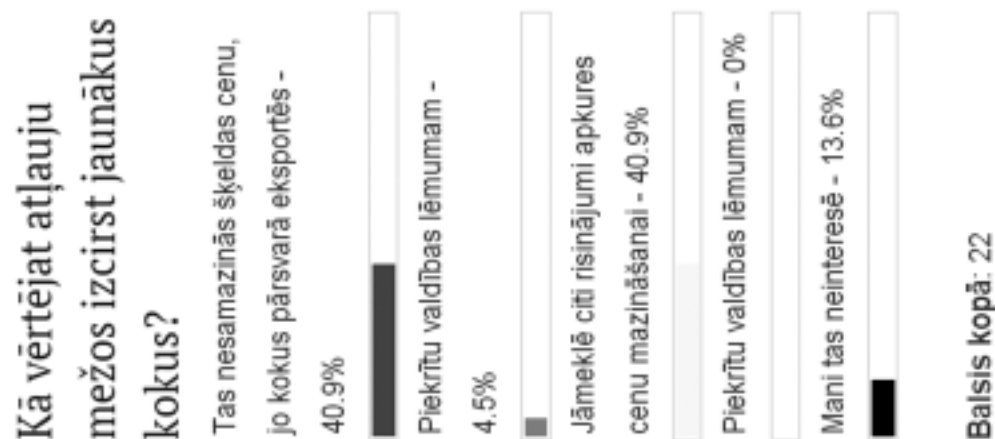
Domāju, ka šķeldas cenu atļauja izcirst jaunākus kokus būtiski neietekmēs. Šķeldas cenu regulē tirgus. Tā pieaug tādēļ vien, ka tagad mums nav pieejams Baltkrievijas tirgus, kas visu laiku pazemināja šķeldas cenu, nerunājot par citiem faktoriem. Protams, enerģētiskā drošība ir ļoti svarīga. Cērtot vairāk koku, viennozīmīgi pieaugs arī šķeldas daudzums. Taču domāju, ka šis apjoms nebūs pārāk liels. Jau tagad katlumājās izmanto arī ciršanas atlikumus, kas ne tik senā pagātnē, pirms gadiem pieciem vai sešiem, palika cirmā. Cik zinu, Latvija šobrīd ir viena no Eiropas līdervalstīm šķeldas ražošanā. Tas ir mūsu vietējais enerģētiskais resurss. Mežu audzējam tāpat kā pirms 50 vai 100 gadiem. Taču ir praktiski pierādījies, tostarp arī manā mežā, ka tagad koki aug daudz straujāk. Viena cirtmeta laikā, kas eglei ir 80 gadi, var izaudzēt divas ražas, katrā no tām iegūstot lielāku kopējo krāju nekā iepriekš.

Runājot par ietekmi uz dabu. Vaimanā par putniņiem un gliemeziņiem, bet kurš gādās par cilvēkiem? Var teikt, ka šis jaunais lēmums gādā par cilvēkiem. Pirmkārt, lai mēs nenosaltu. Nereti mūsu viedoklis veidojas no tā, ka viena tante uz ceļa ir redzējusi kokvedēju ar tieviem kokiem un vaimanā, ka nu jau tik tievus mežus izcērt! Tas taču nav nopietni ņemams viedoklis. Otrkārt, nekāda ekosistēma nebūs izjaukta, jo koku ciršana notiek jau simtiem gadu, turklāt Latvijā ir noteikta viena no mazākajām kailcirtņu platībām. Maksimālā kailcirtes platība Latvijas mežos drīkst būt ne lielāka par pieciem hektāriem. Piemēram,

Somijā cērt no vienas kvartālstigas līdz otrai – 50 hektārus, un nerunā ne par kādu ekoloģisko katastrofu. Latvija atrodas tādā klimatiskajā zonā, kur 80% gadījumos mežs atjaunojas pats, arī bez stādīšanas. Mežs no ciršanas nepazudīs. Neviens no šiem blāvējiem nekad neies nekoptā mežā, kur koki ir sagāzušies un ir absolūti nepievilcīga ainava. Varbūt putniņiem un lāčiem tur būtu labi, bet mēs taču nedzīvojam, lai vairotu lāčus un putniņus. Mums pašiem kaut kādā veidā jāizdzīvo.

Viedokļus uzklusēja M. Sprudzāne un I. Tušinska

Aptaujas rezultāti “Vaduguns” mājas lapā www.vaduguns.lv

Saruna

Lasa grāmatas un cep kūkas

“Šī vasara man ir īpaša – pilngadības svinības, tikšanās ar māšicu no Norvēģijas, darbošanās vecāku piemājas saimniecībā, ravējot dārzu un sagatavojot krājumus ziemai... Krišjānos pavadišu jūliju, bet augustā strādāšu Siguldā,” atklāj Smiltenes tehnikuma 2.konditora kursa audzēkne ANDA ANETE BRIEDE, kura šogad apliecināja labas latviešu valodas un literatūras zināšanas olimpiādē.

Kāda bija sajūta, kad Tevi, meiteni no Latgales laukiem, uzaicināja pārstāvēt Smiltenes novadu latviešu valodas un literatūras valsts olimpiādē?

-Godīgi sakot, biju ļoti pārsteigta, jo līdz šim vēl nebiju tikusi līdz valsts mēroga olimpiādēm. Dienā, kad šo savilņojošo ziņu paziņoja skolotāja, atrados savā pirmajā praksē. Uzņēmuma prakses vadītāja vēl joprojām atceras, cik laimīga biju, uzzinot šo jaunumu. Man bija liels gandarījums par to, ka es, meitene no laukiem, spēju pierādīt savas zināšanas konkurencē ar citiem skolēniem, uzrādot labāko rezultātu Smiltenes novadā. Jāteic, ka jau sen ir “jāliek pie malas” visi stereotipi par laukiem. Lauki ir burvīga vieta, kur dzīvo burvīgi un gudri ļaudis!

Kā vērtē olimpiādes uzdevumus un savu rezultātu?

-Olimpiādes uzdevumi sastāvēja no divām daļām. Pirmajā daļā bija tests, kurā bija jautājumi par dažādiem kultūras notikumiem, rakstniekiem, gramatiku, leksikoloģiju, fonētiku, mākslinieciskajiem izteiksmes līdzekļiem. Otrajā daļā bija jāraksta viedoklis un vēstule. Neteiktu, ka uzdevumi bija sarežģīti, drīzāk *āķīgi*. Priečajos par iespēju piedalīties, šobrīd jau lēnām sāku gatavoties nākamajai latviešu valodas un literatūras olimpiādei, lai gūtu vēl labākus rezultātus.

Kā veidojās interese par dzimto valodu un literatūru?

-Interese veidojās, pateicoties manai pirmajai audzinātājai un latviešu valodas skolotājai Līvijai Sockai. Esmu viņai no sirds pateicīga par ieguldīto darbu olimpiāžu un skatuves runas konkursu sagatavošanā. Bez šāda ieguldījuma es nebūtu saņēmusi tik labus rezultātus konkursos, arī šajā olimpiādē, kurā ieguvu pirmo vietu, ar iespēju startēt valsts mērogā. Liels paldies arī vecākiem, īpaši mammai, ar kuru kopā vakaros mācījāmies tautasdziesmas un dzejoļus pareizajā intonācijā, kustībās. Joprojām apbrīnoju viņas lielo pacietību un izturību. Viņa ir vislabākā mamma!

Kur interese par literatūru, tur neiztieks bez grāmatām. Kādas ir Tavas attiecības ar grāmatām?

-Esmu liela grāmatu lasītāja. Mājās ir iekrājies milzīgs plaukts ar grāmatām, kuras esmu iegādājusies un izlasījusi. Jo īpaši vērtīgas man ir tās grāmatas, kuras ir dāvinātas uz dažādiem svētkiem vai īpašiem notikumiem. Katra no tām man ir mīļa. Pedējā laikā esmu iecienījusi dažādus romānus, īpaši tuvi ir latviešu rakstnieki, kā, piemēram, Andris Akmentiņš, Māra Zālīte, Inga Žolude u.c. Man ir mērķis šai vasarai – izlasīt lielāko daļu šo rakstnieku romānu. Ceru, ka, mijoties ikdienas pienākumiem un vasaras darbam, spēšu atrast brīvu brīdi, lai ļautos lasīšanas burvībai.

Vai grāmatu patikšana līdzinās interesei par konditoreju?

-Jā. Katra grāmata, tāpat kā tikko pagatavota smalkmaizīte vai sasmērēta kūka, ir ar savu stāstu – izjustās emocijas, prieks, pārdzīvojumi, gandarījums... Tas rada īpašu krāsu paleti, kas ļauj iemīlēt to, ko dari. Arī grāmatu lasīšana, tāpat kā darbošanās konditorejas jomā, ir sava veida darbs, kas nes nevis peļņu materiālā ziņā, bet gan zināšanas, kuras var izmantot, lai iemācītos pelnīt.

Vai pēc pamatskolas beigšanas ilgi šaubījies, kādu skolu un profesiju izvēlēties?

-Beidzot pamatskolu, bija iecere doties mācīties uz Balviem, taču, kārtīgi visu apsverot un konsultējoties ar man tuviem cilvēkiem, nolēmu doties uz Smiltenes tehnikumu, lai kļūtu par konditori, jo mīlestība pret kūkām man bija tikpat liela, kā pret grāmatām. Jāpiemin, ka arī mana mamma ir absolvējusi šo mācību iestādi, iegūstot pozitīvas atmiņas, lielisku profesiju un jauki pavadītu laiku ar kursabiedriem.

Kas, apgūstot konditora profesiju, ir pats patīkamākais, kas – grūtākais?

-Apgūstot konditora profesiju, pats patīkamākais ir ieraudzīt gala rezultātu, ko cilvēki novērtē. No tā ir iespējams izdarīt secinājumus – vai tas, ko tu pagatavoji, ir labi izdevies, vai vēl jāpiestrādā. Savā profesijā nesaskatu grūtības. Tās es

pārveidoju par barjerām, kuras ir jāpārkāpj, lai sasniegtu to, kas iecerēts. Vienīgais minuss konditora profesijai, tāpat kā pavāriem, ir trauku kalni, kas paliek pēc darbošanās virtuvē.

Kas iemācīja cept kūkas?

-Jau kopš bērnības centos palīdzēt mammai ēdienu gatavošanā. No viņas iemācījos daudz, arī dažādu kūku un plātšmaizīšu cepšanu, īpaši rabarberu rauša un speķpīrādziņu gatavošanu, kas joprojām ir iecienīts gardums mūsmājās. Liels paldies arī krustmātei, ar kuru kopā eksperimentējām dažādas kūku receptes, kā rezultātā mājiniēki bija apmierinātāki par mums pašām. Tieši viņai par godu izcepu savu pirmo medus ciparkūku, lai uzdāvinātu jubilejā.

Kā vērtē savu pirmo praksi un tajā gūto pieredzi?

-Mana pirmā prakses vieta, kas ilga mēnesi, bija Siguldas konditorejas studijā “Tandēms” pie labākās kūku meistares Danas Grundas, kura savu kūku valstību uzbūvēja no nulles. Viņa ļāva ieskatīties visos konditorejas tehnoloģiskajos procesos, sākot ar pildījumu vārišanu, krēmu gatavošanu, beidzot ar kūku smērēšanu, dekorēšanu un pakošanu. Pieredze, ko ieguvu šī mēneša laikā, ir miljoniem vērtā. Esmu bezgala pateicīga viņai par uzticēšanos un iegūtajām zināšanām, kas man noderēs!

Vai vadītāja labprāt dalījās pieredzē?

-Jā. Vadītāja pati kopā ar mums veica visus darbus, dalījās ar savām zināšanām un *knifiņiem*. Piemēram, gatavojot klasisko olu biskvītu, pusi no kviešu miltu daudzuma ieteicams aizstāt ar kukurūzas cieti. Tā biskvīts būs daudz elastīgāks un poraināks, īpaši, ja tas domāts ruletēm. Arī skolā skolotāji dalās ar mums dažādās iemaņās, kas iekrājušās gadu pieredzē. Turklāt, lielākā daļa skolotāju, pirms strādāšanas skolā, ir darbojušies ēdināšanas uzņēmumos.

Kas, atceroties mācības Krišjānos un Bērzpilī, bija vērtīgs un paliekošs?

-Krišjāņu pamatskola bija mana pirmā mācību iestāde, kur gāju arī pirmsskolas grupiņā. Tā ir vieta, kuru noteikti vienmēr atcerēšos ar smaidu uz lūpām. Skolotāji dāvāja man “pamatu” zem kājām, palīdzot, iemācot, daloties pieredzē, kas deva iespēju gūt dažādus panākumus olimpiādēs, skatuves runas konkursos, kas bija mana lielākā aizrautība. Skola paliks atmiņā ar skaistākajiem un sirsnīgākajiem pasākumiem, ko rīkojam ne tikai sev, bet arī mūsu vecākiem, skolotājiem. Bērzpils vidusskola bija mana otrā skola, kad slēdza ciet Krišjāņu pamatskolu. Arī šī skola ir atstājusi savu nospiedumu manās atmiņās. Daudzus skolotājus jau biju iepazinusi iepriekš, jo viņi pasniedza daļu mācību priekšmetu Krišjāņu skolā. Esmu ļoti pateicīga par skolotāju atsaucīgumu, kad man tas bija nepieciešams.

Krišjānos veiksmīgi startēji sporta sacensībās. Vai, mācoties Smiltēnē, atliek laiks sportam?

-Jā, kad mācījos Krišjāņu pamatskolā, kopā ar citiem skolēniem aktīvi piedalījies sporta sacensībās. Šobrīd, mācoties Smiltēnē, vairāk laika veltu mācībām, kā sportu izvēlos ikvakara garās pastaigas vairāku kilometru garumā ar draugiem, kas mijās ar mīļām sarunām un interesantiem piedzīvojumiem, kas gadās ceļā. Vajag taču kaut kā tās apēstās kūkas un smalkmaizītes *nodedzināt!*

Kā pavadīsi atlikušo vasaras daļu?

-Šomēnes izmēģinu jaunus kūku receptes, priedzējot mājiniēkus un sev tuvus cilvēkus, bet augustā strādāšu savā pirmajā praksē vietā Siguldā, jo ir sacies kāzu laiks un dažādi svētki, kuriem ir jāuzbur kāds skaists un gards mākslas darbs. Kas gan par svinībām bez kūkas!

Ko esi iemācījusies no vecākiem?

-Ģimenē esam četri – es, mamma Rita, tētis Vilhelms un vecākā māsa Aiva. Katram no mums ir savas intereses, par to liecina arī izvēlētās profesijas – mamma ir mācījusies par veterinārārsta asistentu, tētis par agronomu, māsa par robežsargu, es – par konditori. Ģimene mani atbalsta it visā. Bez viņu atbalsta un uzmuntrinājuma nevarētu piepildīt visus savus iecerētos sapņus. Viena no īpašībām, ko man ir iemācījuši vecāki, – mīlestība pret katru darbu, kas jāizdara. Pateicoties viņiem, varu izravēt dārzu, pagatavot garšīgu ēdienu, uzturēt kārtībā māju, aprūpēt mājdzīvniekus, tajā skaitā arī izslaukt govīs, un izdarīt citus darbus. Vienmēr cenšos palīdzēt, cik spēju.

Vai domā, kur nākotnē strādāsi? Varbūt atvērsi mūšpusē burvīgu kafējnicu, kur smaržos tikko izceptas kūciņas?

-Protams, kā jebkurai jauniešiem, arī man ir nosprausti

Foto - no personīgā arhīva

Topošā konditore. “Esmu mērķtiecīga un centīga, vienmēr cenšos īstenot savas ieceres un visu paveikt laikā. Šīs divas īpašības ir nepieciešamas ikkatram konditoram, arī topošajam, lai gala rezultāts priecētu un dotu vēlmi augt tālāk,” uzskata Anda Anete.

Foto - no personīgā arhīva

Ar gotiņu. Andas Anetes vecākiem ir piemājas saimniecība ar mājlopiem. Darba, kā jau laukos, vienmēr pietiek.

Saldā somiņa.

Sarkanā velveta kūka ar svaigā siera krēmu, kas izveidota kā somiņa, bija Andas Anetes un prakses vadītājas kopdarbs. Kāds vīrietis to bija pasūtījis savai

draudzenei kā dāvanu. “Ar prakses vadītāju smējāmies, ka veidojam jaunu apģērbu un aksesuāru kolekciju no kūkām. Gatavojot šo kūku, biju kā palīgs – mans uzdevums bija nokrāsot mastiku, lai pārklātu kūku, izveidot siksniņu (arī no mastikas), izcept biskvītus, pagatavot krēmu, savukārt pie kūkas “salikšanas” ķērās klāt konditorejas studijas īpašniece Dana,” atklāj jaunieta.

Patīk dekorēt kūkas.

“Cept, protams, ir jauki, bet ieraudzīt paveikto, uzvelkot “pēdējos otas triepienus”, ir vēl patīkamāk. Es pat teiktu, ka tā ir kā sava veida meditācija pēc gara darba, kas pavadīts pie

kūkām,” pārliecināta Anda Anete. Saldā kāruma dekorēšanai jaunieta izmanto svaigus augļus, ogas, cukura pērļītes, šokolādes skaidiņas, apstrādātus ziedus, bezē cepumus, šokolādi u.c.

savi mērķi. Plānoju apgūt vēl dažas profesijas, kas saistītas ar ēdināšanu. Ja runa ir par kafējnicas vai konditorejas atvēršanu šajā pusē, tad viss ir iespējams. Šobrīd ir tik daudz dažādu iespēju un ideju, kuras jāapvieno kopā, lai taptu kas burvīgs un neparasts. Pagaidām varu teikt tikai vienu – laiks visu saliks savās vietās tā, kā tam jābūt.

Rugāju pagasta lepnums

Kļaviņu dzimtas vārds

Rugāju muzejā taps iekārtots speciāls piemiņas stūritis Ņujorkas latvietim, onkologam un mūziķim Jānim Kļaviņam. Par nozīmīgiem pētījumiem onkoloģijā un ieguldījumu Latvijas medicīnas attīstībā viņam pasniegta Paula Stradiņa balva. Viņš ir arī Triju Zvaigžņu ordeņa virsnieks. Rugājus apciemoja šīs pasaulslavenās personas dēls un uzdāvināja tēvam piederošās lietas, kā arī viņam veltītu piemiņas plāksni.

Rugājieši var būt lepnī, ka viņu pagasta vārds saistāms ar Kļaviņu dzimtu un tās pēctečiem. Arī muzeja vadītāja Velga Vīcupa neslēpj prieku, stāstot, ka ar lielu atbildību un patīku veltī laiku novadnieka piemiņas stūriša iekārtošanai.

Izcils talants un pasaules līmenis

Jānis Kļaviņš bijis izcils cilvēks, pasaules līmeņa personība divās absolūti dažādās jomās, kā uzsver Velga, - medicīnā un mūzikā, abās iegūstot augstāko izglītību un darbojoties augstā līmenī. Bet nāk viņš no laukiem, kur slavenie linu mārkli bijuši Abrenes apriņķa Rugājos, Dreimanovā. Viņu mājās bija pienotava. Jāņa mamma Rīgā kursos bija mācījusies piensaimniecību, pienam viņa veica analīzes, bet tēvs, arī vārdā Jānis Kļaviņš, bija Rugāju pagasta vecākais. Pagastveča dēls ar mazu bānīti, kura pietura bijusi pāris kilometru no mājām, braucis uz Gulbeni, no turienes ar lielāku - uz Rīgu. 1942. gadā viņš iestājies otrā, Filoloģijas un filozofijas fakultātē. Taču Vācijā pēc kara viss bijis jāsāk no gala.

Atmiņu pieraksti atklāj, ka tie, kuri bija studējuši humanitārās zinātnes, strādāja fabrikās, bet inženieriem un ārstiem bija vieglāk. Jānis Kļaviņš beidza Ķīles universitāti Vācijā, vēlāk nolika eksāmenus Amerikā un saņēma licenci medicīnas praksei. Kad viņš aizgāja uz zinātni? Gandrīz uzreiz, jo jau Vācijā iesāka doktora disertāciju par vēnu un artēriju savienojumiem. Amerikā sāka otru - par olbaltumu lomu dzelzs absorbcijā. Strādāja privātā laboratorijā, tad aizgāja uz universitāti Klīvlendā. Pirmā profesora vieta bijusi Ziemeļkarolinā, sekojušas Ņujorkas štata un Kolumbijas universitāte. Vēl 78 gadu vecumā viņš bija Alberta Einšteina medicīnas koledžas profesors.

Vai tiešām nebija garlaicīgi, visu mūžu pētīt tik specifiskas lietas? Profesors uz to atbildējis: "Ziniet, zinātnē esam aizgājuši tik tālu, ka nav citas iespējas, kā norobežoties vienā specifiskā tēmā. Es neatkārtāju to, kas jau ir bijis. Meklēju jaunus procesus, sakarības, reakcijas. Tas nav garlaicīgi. Un, ja kļūst garlaicīgi, sēžos pie klavierēm un dziedu."

Kopumā Kļaviņa pētījumi, kuru rezultāti iepludināti kopējā zinātnes katlā un attiecīgi arī Latvijas medicīnā, veltīti vēža uzraudzībai - vielām, kas atrodas cilvēku asinīs un pēc kurām var diagnosticēt vēzi. Par reālu ieguldījumu Latvijas medicīnas attīstībā var uzskatīt viņa Universitātes Medicīnas fakultātei atdoto personīgo bibliotēku un Latvijas kolēģiem piegādāto jaunāko medicīnas literatūru un instrumentus.

Šis pats Jānis Kļaviņš kompaktdiskos iedziedājis visas 108 Jāzepa Vītola solo dziesmas. Mūzikas studijas viņš beidza 11 gadus pēc medicīnas studijām, dziedājis gan latviešu, gan cittautiešu auditorijām un par savu zvaigžņu stundu mūzikā uzskata 1984. gadā Vīnē iegūto zelta medaļu par Šūberta dziesmu interpretēšanu.

Par iespēju konsekventi kalpot divām mūžām Jānis Kļaviņš ir pateicīgs sievai Minjonai, profesionālai skulptorei, kuras galvenā nodarbošanās tomēr esot ģimene.

Muzejā būs piemiņas stūritis

Jānis Kļaviņš mūžībā aizgāja 2018. gadā. Velga Vīcupa atklāj, ka piemiņas pasākums Rugājos bijis ielānots jau pērnajā gadā, jo maijā slavenajam novadniekam palika apaļie simts gadi. Iecerētais plāns gan neistenojās, jo tas bija pandēmijas aizliegumu laiks. "Skaistais notikums diemžēl izpalika, varējām sazināties tikai caur e-pastiem, izpalika Kļaviņu dzimtas radnieku ciemošanās. Tāpēc šis akcents būs tagad kā neliela daļiņa Rugāju pagasta svētku programmā, atdodot godu mūsu pagasta gaišajiem prātiem," saka muzeja vadītāja. Atliek piebilst, ka nesēnās lielās 95. gadu jubilejas gaviļniece rugājiete Margarita Stradiņa ir Jāņa Kļaviņa tuva radniece - māsiņa.

Jau sen kā Latvijā

Filips, Jāņa Kļaviņa dēls, uz Latviju atbrauca 90. gados. Pats domājis divus semestrus lasīt lekcijas universitātē, tad

Sagaida ciemiņus. Muzeja vadītāja Velga Vīcupa Rugājos Rīgas ciemiņus sagaidīja 6. jūlijā pie Rugāju vidusskolas. Kopā ar radniekiem bija Kārlis Brūvers (no kreisās), Velga Vīcupa, Filipa Kļaviņa dēls un pats Filips. Ciemiņi atveda Jāņa Kļaviņa portretu un viņa personīgās lietas no Ņujorkas, ko atsūtījis Jāņa Kļaviņa dzīvesbiedre Minjona.

Roku darbs. Jāņa Kļaviņa piemiņas stūriša iekārtošanai noderēs vēl kāda liela un krāšņa dāvana - rugājieša Kārļa Brūvera pašgatavotais skapis. Arī Kārlis ir daudzdzimtas dzimtas radnieku pēctecis, kuram ir prasmīga meistara talants un rokas.

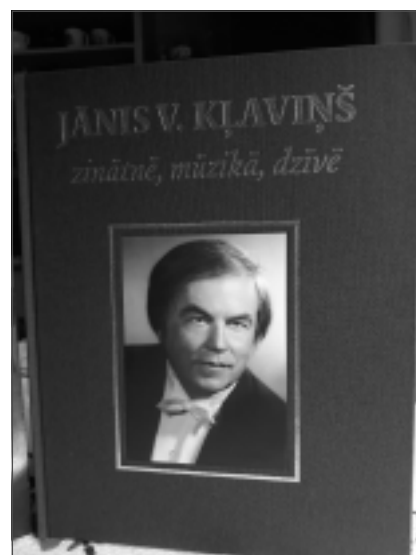
braukt atpakaļ uz Ameriku un turpināt savu karjeru. Taču Latvijā viņš piedzīvoja barikādes, vasarā aizbrauca uz Ņujorku, lai pārdomātu, ko tālāk darīt. Augustā atgriezās, Ārlietu ministrijā satika domubiedru un pievienojās komandai, jo uz Latviju brauca daudz delegāciju, bija vajadzīgi tulki un juristiem pavērās plašs darba lauks.

"Amerikas valdība zināja, ka te kāds Amerikas jurists grozās pa Latviju, viņi tūlīt prasīja, lai es palīdzu izkārtot lietas Amerikas vēstniecībā ar viņu nomas līgumu. Bet otra puse no šī nomas līguma bija Ārlietu ministrija, un tas tad bija interešu konflikts. Man bija jāizlemj, vai strādāt Amerikas vēstniecībā vai Latvijas Ārlietu ministrijā. Padomu deva Valdis Birkavs, kurš mudināja mani iet privātā praksē, jo tur darba man būšot bezgala daudz," Filips Kļaviņš atceras kādā intervijā. Viņš nodibināja savu firmu un togad arī apprecējās ar pazīstamo latviešu aktrisi Elitu Kļaviņu.

Filips Kļaviņš ir zvērinātu advokātu biroja līdzdibinātājs un partneris. Viņš ir konsultējis daudzus ārvalstu investorus un lielākos reģionālos uzņēmumus.

Piemiņas plāksne. Rugāju muzejā būs skatāmas profesora Jāņa Kļaviņa piemiņas lietas un radnieku sarūpētā plāksne uzskatāmai liecībai par pasaulslavena cilvēka devumu vairākās dzīves jomās, apliecinot arī Rugāju pagasta nozīmi Kļaviņu dzimtas esamībai un turpinājumam. Plāksnes izgatavošanas ideja un tās sarūpēšana pieder radniekiem Anitai Kļaviņai, Kārlim Brūveram un Jāņa Kļaviņa dēlam Filipam Kļaviņam. Pasūtījuma projektu Rīgā īstenojis mākslinieks Kārlis Strupulis. Darba izpilde prasījusi aptuveni sešus mēnešus.

Vērtīga dāvana.

Rugāju muzejam vairākos eksemplāros uzdāvinātas grāmatas par Jāni Kļaviņu mūzikā, zinātnē un dzīvē, kā arī grāmata par viņa dzīvesbiedri Minjonu Kļaviņu, kura dzīvē īstenoja sapni kļūt par māksliniecei tēlniecei.

“Mediju atbalsta
fonda ieguldījums no
Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem”

MAF
Mediju atbalsta fonds

Skaistums no nekā

Laikraksta “Vaduguns” kolektīvs 15 ielikumos īsteno projektu “Esi burvis – taisi no nekā!”, kurā sabiedriski nozīmīgu publikāciju sērijā atspoguļos sociālekonomiski svarīgas un ļoti nozīmīgas tēmas no uzņēmēju skatpunkta. Kā likt lietā izdomu un biznesa attīstībai izmantot pieejamos dabas resursus – sauli, vēju, zemi? Cik veiksmīgi tas izdodas? Kādi bijuši pēdējā laika lielākie izaicinājumi, ieguvumi un mācības? Dosim iespēju dažādu jomu speciālistiem analizēt procesus, paust viedokļus, kā arī uzklausīsim ekspertu vīzijas un secinājumus.

Balvu vārds izskanēs Latvijā un ārzemēs

Veidot biznesu, radot pievienoto vērtību materiāliem, kas gandrīz neko nemaksā vai vienreiz jau izmantoti, spēj tikai radošs un izdomas bagāts cilvēks. Kas jādara, lai ar to pelnītu ne tikai Latvijā, bet arī ārpus tās robežām? Meklējām atbildi sarunā ar uzņēmuma “Lamur flowers” dibinātāju JEĻENU GOLOVNEVU, kura prot uzburt viskrāšņākos lielformāta ziedus, kas ir 50 reizes lielāki nekā realitātē. Savukārt Balvu Profesionālās un vispārizglītojošās vidusskolas pedagogi un audzēkņi dalījās pieredzē, kā darināt mūsdienīgus tērpus no otrreiz pārstrādāta materiāla. Eksperta viedokli uzklusijām Latvijas Amatniecības kameras amata meistares ANITAS MATULES-BORDĀNES komentārū. Ņemot vērā, ka Balvu uzņēmums “Lamur flowers”, kas izgatavo 3D lielformāta ziedus, puķu gleznas, karnevāla tērpu aksesuārus, dažādus svētku noformējumus, kā arī piedāvā meistarklases, darbojas tikai dažus gadus, tas guvis vērā ņemamus panākumus, jo ne tikai izturējies kovida pandēmijas krīzes gadus, bet atkal uzņēmis apgriezienus un paplašinājies. Pateicoties tā dibinātājas Jeļenas Golovnevas radošumam un komersantes spējām, uzņēmumā izgatavotos izolona, foamirāna, polietilēna, porolona un citu materiālu izstrādājumus iecienījuši ne vien pašmāju, bet arī ārzemju pircēji.

Bērnībā rokdarbus neprata

Jeļena dzimusi Rēzeknes pusē, bet Balvos nonākusi, pateicoties dzīvesdraugam - jaunajam lauksaimniekam Emilam Jauntēvam. Uzsākt uzņēmējdarbību palīdzēja gan Malnavas Lauksaimniecības koledža iegūtā finansistes izglītība, gan augstskolā saņemtais bakalaura grāds grāmatvedībā. Interesanti, ka bērnībā un agrā jaunībā Jeļena nekad nav apmeklējusi mākslas skolu vai aizrāvusies ar rokdarbiem: “Drīzāk biju sportisks bērns. Mans radošums atklājās Balvos, kad mācījos par auklīti Balvu Profesionālajā un vispārizglītojošajā vidusskolā. Tur iepazinās ar burvīgo skolotāju Skaidriti Veinu, kura mums ļāva izpausties visdažādākajos veidos, gandrīz no nekā, radot kaut ko skaistu. Skolotāja attīstīja mūsu radošumu.” Tolaik sākās arī Jeļenas pirmie izmēģinājumi komercijas jomā. No plāna foamirāna izgatavojusi dekoratīvas matu stīpiņas, topošā uzņēmēja mēģināja tās pārdot sociālajos tīklos. Savukārt meklējot, kur iegādāties izejmateriālus, Jeļena *uzgāja* ideju par 3D formāta ziediem. Lai gan kopš tiem laikiem preču sortiments ir paplašinājies, joprojām visu izstrādājumu dizainu Jeļena izdomā un uzzīmē pati. Pēc tam izgatavo prototipus, procesā saprotot - izdosies vai nē.

Sākumā, būdama jauna un enerģiska, viņa vēlējās pēc iespējas plašāk izmantot savu radošumu, tādēļ daudz ko darīja bez maksas: “Kā sponsore atbalstīju skaistumkopšanas pasākumus, noformēju zāli arī “Mis un Misters Balvi” konkursam. Tur iepazinās ar Kristīni Andžu, kura Latvijas mērogā organizē dažādus pasākumus. Gandrīz bez maksas, tikai par izejmateriālu tiesu, darināju tiem dažādus darbus, tanī laikā iegūstot arī pirmos maksas klientus.” Taču īsta uzņēmējdarbība sākās ar mājaslapu izveidošanu sociālajās platformās “Facebook” un “Instagram”.

Konkurence – tas ir labi

Savu uzņēmējdarbību Jeļena sāka ar lielformāta ziedu izgatavošanu no vienkārša papīra un kreppapīra. Ar laiku pielietojamo materiālu un izstrādājumu daudzveidība pieauga. Klāt nāca ziedu sienas, gleznas no puķēm un arī spārnu kostīmi, ko var uzvilkt cilvēks vai arī uzkarināt kā sienas dekoru. Viņas darinājumi rotājuši ne vienu vien Balvu novada pašvaldības rīkoto pasākumu. “Piedāvājam klientiem arī telpu noformēšanas pakalpojumus, kā arī meistarklases, ko, pielāgojoties covid pandēmijai, tagad rīkojam arī attālināti,” stāsta lielformāta dekorāciju meistare. Apmācības visbiežāk izmanto sievietes virs 35 gadiem, kā arī uzņēmumi, rīkojot kādu pasākumu kolēģiem vai sadarbības partneriem. Jeļena nebaudās no konkurences: “Konkurence – tas ir labi. Ja ir konkurenti, var skaidrāk domāt un gudrāk pielietot resursus.” Viņa zina, ka nav vienīgā Latvijā, kas nodarbojas ar līdzīgu izstrādājumu izgatavošanu, un priecājas

Foto - I. Tušinska

Viss notiek. Kopš pagājušā gada uzņēmuma apgrozījums sācis pieaugt. Otrā gadā “Lamur flowers” saņēma arī informatīvo un finansiālo atbalstu Biznesa inkubatora programmās. “Pamazām atgūstamies,” gandarīta uzņēmēja Jeļena Golovneva. Kopš šīs vasaras Jeļenai palīdz arī Anna Jerenkova (no labās) un Liāna Auziņa (no kreisās). “Kovida laiks daudz ko ietekmēja uzņēmuma darbā. Vajadzēja pielāgoties, daudz ko mainīt. Bija ļoti grūti, negribas pat atcerēties,” apgalvo Jeļena, piebilstot, ka pateicīga pašvaldībai, kas pandēmijas ierobežojumu apstākļos nodrošināja uzņēmumu ar telpām, neiekasējot nomas maksu. “Tagad viss ir atdzīvojis, atkal notiek masu pasākumi un privātas ballītes. Diemžēl pasākumiem tiek atvēlēts daudz mazāks budžets, nekā iepriekš. Taču domāju, ka viss būs labi, mēs atkal pielāgosimies,” pārliecināta uzņēmēja.

par nozares kolēģu panākumiem.

Sūtījumu var saplēst vai pazaudēt

Pirmais ārzemju pasūtījums *nāca* daudz vēlāk, kad šajā jomā bija uzkrāta milzīga zināšanu bagāža. “Par to jāpateicas Biznesa inkubatoram, kur daudz ko iemācījos un sapratu, kā savu preci tirgot sociālajās platformās,” uzsver uzņēmēja. Sākumā Jeļena mēģināja attīstīt divus internetveikalus, tomēr popularitāti guva tikai viens no tiem. Uzņēmēja atgādina, ka panākumi nav *nokrituši* no gaisa, jo to gūšanā ieguldīts daudz dažādu resursu un darba.

Jeļena joprojām labi atceras savu pirmo ārzemju pircēju: “Tas notika otrajā kovida gadā, kad vairāk pievērsos darbam ārzemju tīklos “Amazon”, “Ebay” un “Etsy”. Rezultātā paliku pie “Etsy”, izveidojot tur veikalu ar milzīgu katalogu. Lielas atsauces tam gan nebija. Taču esmu mērķtiecīgs cilvēks. Kovida laikā nevarēju sniegt dekorēšanas pakalpojumus, jo pasākumi nenotika, produktus arī neražojām, tādēļ vajadzēja izgatavot pastāvīgu sortimentu. Sākumā tās bija ziedu gleznas, ko vairs neizgatavojam, jo tās neguva popularitāti. Tad nāca spārnu kostīmu veikals, un pēc aptuveni pusgada ieguvu pirmo pirkumu. Joprojām atceros, ka pirmo ārzemju klientu sauca Alfredo no Amerikas, kurš pēc kāda laika vēlreiz iegādājās spārnu kostīmus.” Jeļena neslēpj, ka, uzsākot darbu ārzemju tirgū, izkristalizējās arī dažādi piegāžu sistēmas trūkumi: “Ar starptautisko piegādi problēmu ir nenormāli daudz. Sūtījumi pazūd, tos saplēš. Sūtot uz ārzemēm, ar sūtījumu var notikt pilnīgi jebkas. Šajā nozarē ir ļoti grūti atrast uzticamu sadarbības partneri. Šobrīd sadarbojamies ar ASV starptautisko uzņēmumu “Fedex”, bet problēmu ir daudz.”

Pielāgošanās ir zelta vērtība

Jeļena apgalvo, ka piekrit visiem pasūtījumiem - lai cik tie lieli vai mazi. Savu izstrādājumu ražošanai viņa izmanto dažādus materiālus, gan lētākus, gan nosacīti dārgākus. Visvairāk izmaksā izolons, jo vienam izstrādājumam vajag daudz. Uzņēmēja slavē materiāla īpašības: “Ja ir ideja, no tā var izgatavot visu, ko vēlies. Tas ir mīksts, elastīgs, mitrumizturīgs un ilgi kalpo.”

Ziedi, eņģeļu un sīkspārņu spārnu kolekcijas top no dažādu veidu foamirāna, kas ir cietāks un labāk notur formu. Ražošanas vajadzībām noder arī polietilēns, ko izmanto kā lamināta apakšplēvi. “Par šo materiālu tiešām var teikt - kaut kas no nekā. Esmu satikusi daudz radošu cilvēku, kuri no tā izgatavo

Foto - I. Tušinska

Jeļena Golovneva. Jeļena gandarīta, ka nesen uzņēmums pārcēlies uz jaunām telpām, kuras pagaidām gan vairāk atgādina noliktavu. Taču viņa cer drīzumā tās iekārtot profilam atbilstošāk. Būs arī skaista ziedu siena.

neiedomājamas lietas, pat lampas,” apgalvo radošā uzņēmēja. Savukārt vienai no kolekcijām – taureņu spārniem – Jeļena plāno izmantot plastmasu, no kuras izgatavo PET pudeles.

Krievijas iebrukums Ukrainā arī Jeļenas uzņēmumam radījis problēmas izejmateriālu piegādē, jo līdz šim izolonu iepirka Krievijā. “Pašlaik dibinām kontaktus ar Ķīnu, un turpmāk to vairumā pasūtīsim no turienes. Tas gan būs alternatīvs materiāls, bet līdzīgi pielietojams,” problēmas risinājumu skaidro uzņēmēja. Viņa priecājas, ka noliktavā pagaidām vēl ir pietiekami liels šī materiāla krājums, un cer, ka drīzumā piegāžu problēma būs atrisināta. Pēdējo trīs gadu laikā Jeļena pārliecinājusies, cik nestabils ir tirgus un piegāžu bizness, cik ļoti to ietekmē ārējie apstākļi: “Visu laiku jātur roka uz pulsa un jāpielāgojas. Pielāgošanās ir zelta vērtība.”

Jeļena uzsver, ka uzņēmējdarbība patiešām nav viegla, arī likumi un noteikumi mūsu valstī ir diezgan neprognozējami: “Ir jāgrīb to darīt. Esmu ļoti pateicīga savam draugam Emilam par atbalstu, kas ļāva mums noturēties un attīstīties. Ļoti ceru, ka ekonomiskie apstākļi uzlabosies un ļaus mums kādu laiku padzīvot mierā, vairs nebaidoties no kārtējām pārmaiņām, un atpelnīt lielos ieguldījumus. Ceram arī *pacelt* Balvu pilsētas vārdu ne tikai Latvijas, bet arī starptautiskā līmenī. Ticiet man, ļoti daudzi brīnās, ka atrodamies tik mazā pilsētiņā, kā Balvi!”

Otrā iespēja apģērbam un planētai

Balvu Profesionālās un vispārīgizglītojošās vidusskolas (BPVV) profesionālās izglītības skolotāja ILZE ŠULJA pārliecināta – lai radītu glītu, turklāt modernu tērpu, nav nepieciešami dārgi audumi. Šo mērķi sasniegt palīdzēs radošā iztēle un jau iepriekš valkāts apģērbs, ko pāršujot, ne tikai dosiet tam otru dzīvi, bet – vēl svarīgāk – rūpēsieties par planētas ekoloģiju, samazinot atkritumu daudzumu.

Jo vairāk BPVV profesionālās izglītības skolotāja Ilze Šulja iedziļinās modes industrijā, jo vairāk problēmu tajā saskata: “Tekstilrūpniecība ir otrā piesārņojošākā nozare pēc naftas rūpniecības. Latvijā katru gadu izmet 27 tūkstošus tonnu tekstilatkritumu, un tas ir šausminošs daudzums. Mēs ar savu darbību, protams, maz ko varam manīt, jo tas būtu jādara globālākā mērogā. Varam dot cilvēkiem informāciju, taču nevaram pilnībā izmainīt viņu domāšanu.” Pedagoģe uzskata, ka “ātrā” mode ir sabojājusi izpratni par to, cik apģērbu cilvēkam patiesībā vajag un cik tam ir jāmaksā. “Turpretim otrreiz pārstrādāts apģērbs – tā ir ilgtspējīga mode,” skaidro Ilze. Sniedzot savu, kaut arī nelielu ieguldījumu ilgtspējīga dzīvesveida popularizēšanā, I.Šulja kopā ar skolas audzēknēm veco mēģina pārstrādāt jaunā. Turklāt tas neattiecas tikai uz apģērbu, bet arī aksesuāriem. “Pārstrāde ir ļoti radošs process. To darot, iespējams izpausties daudz labāk, nekā, šujot no jauna auduma. Piemēram, izmantojot gatavajā apģērbā jau iestrādātas detaļas - podziņas, kniedītes, šuves. Rezultātā šāds radošais process kļūst krietni interesantāks,” uzskata profesionālās izglītības skolotāja. Ilze neslēpj, ka nereti pāršuj apģērbu arī sev. “Nekad nezini, kāds būs gala rezultāts, un tas man ļoti patīk,” viņa piebilst.

Arī BPVV topošās tērpu izgatavošanas un stila speciālistes gadu gaitā, darinot tērpu kolekcijas, bieži izmantojušas tādas materiālus, kas tradicionāli nesaistās ar apģērba šūšanu. Tas bijis gan porolons, gan dažādi celtniecības un citi neparasti materiāli. Pateicoties skolnieču un skolotāju izdomai un šūšanas prasmēm, no pārpalikušajiem auduma atgriezumiem vai veciem apģērbiem radītas ne tikai kleitas, bet arī glīti aksesuāri - galvas rotas, somas, jostas un pat gleznas. Pirms pāris gadiem BPVV skolnieces uzmeistaroja īpašu kleitu kolekciju, kas pāršūta no vīriešu krekliem. Arī nākotnes ieceru šajā jomā netrūkst. “Ideju ir tik daudz, ka nepietiek laika, lai tās visas realizētu,” apgalvo radošā skolotāja.

Foto - I. Tušinska

Skaisti un praktiski. Šie maisiņi darināti no vecām džinsenēm. Ilze nesmādē arī audumu atgriezumus. Viņas mājās ir speciāla kaste, kurā, šujot lina apģērbu, viņa iemeta audumu atgriezumus. Nesen no tiem tapušas sešas jaunas lina auduma kleitas. “Var teikt - šī kolekcija patiešām radīta ne no kā - no tā, ko būtu izmetusi atkritumos,” lepojas skolotāja.

Foto - I. Tušinska

Gleznas no atgriezumiem. Izrādās mākslu var radīt no auduma atgriezumiem, izmantojot japāņu Kinusaigas tehniku. “Nemaz nevajag mācēt šūt. Putuplasta plāksnē iegriez zīmējuma kontūras un, tajās iespiežot auduma atgrieztu malas, izveidojas glezna,” skaidro Ilze.

Apģērbs maina dzimumu. Šis meiteņu kleitiņas tapušas no vīriešu krekliem.

Foto - I. Tušinska

Kleitas no veciem džinsiem. Vislabprātāk pāršūšanai Ilze (foto) izmanto savu laiku nokalpojušas džinsu bikses. Katrai no šīm kleitām vajadzēja vismaz trīs džinsu bikšu pārus. “Pāršujot kleitās, visas šīs bikses esmu pasargājusi no izmešanas atkritumos,” gandarīta skolotāja. Grūtākais šajā darbā esot sakombinēt dažādās audumu krāsas, jo ne visi zilās krāsas toni sader kopā.

Foto - I. Tušinska

Eksperta redzējums

Mazāk jāpērk, vairāk jālabo

Māksla nav nolietotās drēbes savākt, bet gan mazāk pirkt jaunas un pārstrādāt, vai salabot esošās. Galvenais risinājums ir apģērbu dzīvi pēc iespējas paildzināt, atrodot tām jaunus saimniekus. Cilvēki izmanto šo iespēju - labas kvalitātes, nebojātu apģērbu var lietot atkārtoti, tostarp ziedot labdarībai, visdažādākajām kustībām – pansionātiem, sociālās aprūpes centriem, bērnu slimnīcu fondiem, dzīvnieku patversmēm, labdarības veikalam “Otrā elpa” un citām labdarības organizācijām, no kurām daļa savāko apģērbu nonāk arī jaunattīstības valstīs Āzijā un Āfrikā tālākai lietošanai. Taču arī no ziedotajiem apģērbiem tikai daļa ir lietojama un 20% ir izmetami un nepārstrādājami.

Modes industrija mūsdienās ir viena no lielākajām dabas piesārņotājām. Latvijā joprojām lielākā daļa tekstilizstrādājumu nonāk Getliņu izgāztuvē, to noglabā vai izmanto par kurināmo. Daļu no šiem apģērbu atkritumiem vēl varētu pārstrādāt, taču ne Latvijā, ne Baltijā nav rūpniecību, kas to darītu masveidā.

Cilvēki ir gatavi šķirot, taču nepieciešams vairāk zināšanu par to, kā šķirot. Arī Balvos

ir pieejami tekstila šķirošanas konteineri, kuros iedzīvotāji aicināti nodot jebkāda veida apģērbu un apavus – gan jaunu, gan lietotu, tādu, kas izgājis no modes, ir apnicis vai ir nokalpojis savu laiku. Tāpat var nodot mājas tekstilu – segas, palagus, galdautus u.c. Galvenais nosacījums, lai pārstrādei nododamais tekstils nav bijis saskarsmē ar ķīmiskiem līdzekļiem, motoreļļām un citām vielām, nav pelējis un sadriskāts, kā arī tam jābūt sausam, pretējā gadījumā atkārtotu dzīvi tam piešķirt nav iespējams.

Tekstila pārstrāde nav vienkārša - mehāniskās pārstrādes procesā tekstilizstrādājumus atbrīvo no pogām, rāvējslēdzējiem, kniedēm, biežām vilēm, sagriež nelielos gabaliņos, sašķiro atkarībā no to ķīmiskā sastāva un tad sasmalcina. Tekstila atkritumi ir ļoti sarežģīti, jo tīras šķiedras praktiski nepastāv. Pārstrādāto materiālu vēlāk izmanto kā otrreizējo izejvielu, piemēram, divānu vai matraču pildījumam u.c. Tekstiliju un modes aksesuāru otrreizējo pārstrādi apgrūtina tas, ka ražošanā tiek ieviesti aizvien jauni izstrādājumi ar komplicētu sastāvu, kas savukārt padara sarežģītu vai

nieiespējamu to ķīmisko pārstrādi.

Ko videi nodaris otrreizējā audumu pārstrāde, grūti prognozēt, jo ražošanas procesā atkārtoti patērēs milzīgu ūdens daudzumu un daudz dažādu ķīmikāliju.

Manā ģimenē garderobi šķirojam divas reizes gadā – rudenī un pavasarī. Šogad, piemēram, īpašākus apģērbus pārdevām Skapju iztirgošanas pasākumā Balvos un andelemandele.lv, pārējo ziedojam ukraiņu ģimenēm, novalkātus T - krekļus un kokvilnas audumus izmantoju lupatiņām tīrīšanai. Mazbērni rosina uz jaunām idejām. Pašlaik no apģērba, kuru nenēsājam, šuju rotaļlietas bērnu atrakcijām, pildījumam izmantojot sīki sagraizītus auduma atgrieztu gabaliņus. Apģērba pāršūšana ir viens no veidiem, kā apģērbam piešķirt otru mūžu. Strādājot skolā, ar audzēknēm izveidojam vairākas tērpu kolekcijas, piemēram, kleitiņas no vīriešu krekliem. No audumu atgriezumiem izveidota “Līgo kolekcija”, kur pāri nepalika nekādi atgrieztumi, jo vissīkākās lupatiņas tika iesietas vainadziņos. Mācījāmies arī bezatlikumu piegriešanas metodes, lai, jau konstruējot

Anita Matule-Bordāne – Latvijas Amatniecības kameras amata meistare

apģērbu, tiktu pēc iespējas racionālāk izmantots audums. Vissīkākos atgrieztumus krājām kastēs, tos vēlāk izmantojām rotaļlietu, spilvenu u. c. pildīšanai. Lielākus audumu atgrieztumus krājām glezniņu, tematisku izstrādājumu veidošanai vai mājturības nodarbībām.

*Sākums 1.lpp.

Starts ir dots!

Labākie no labākajiem. Pirmajās Sporta spēlēs apvienotajā novadā uz starta līnijas stājās četrpadsmit komandas (foto). Ziemeļlatgales Sporta centra vadītājs Arnis Voika ir pārliecināts, ka Sporta spēles kļūs par ilgstošu tradīciju, turklāt pirmsākumu nebūs grūti atcerēties: "Cik gadu būs Ziemeļlatgales Sporta centram, tik gadu būs arī Sporta spēlēm."

Puškišu komanda. Lazdukalna pagasta komandas pārstāvji Maruta, Antra, Guntars, Mairis un Guntis sprieda, ka viņi izceļas uz pārējo fona ar pušķiņiem. "Vai mūs neapsmaidīs? Lai tikai pamēģina!" jokoja vīri. Lazdukalnieši, kuri kopvērtējumā cerēja uz vietu pirmajā desmitniekā, izcīnīja godpilno 4.vietu.

Prognozēs nedaudz kļūdiņās. Balvu pilsētas pārvaldes komanda izcēlās ar T-krekliem ar vilka simboliku. Komandas vadītāja Maruta Castrova atklāja, ka izmantojuši Elinas Kaļvas "Amati Print" aplikāciju, kurā pagājušā gada kalendārā katram mēnesim bija savs vilka apzīmējums: "Vai tas palīdzēs izcīnīt pirmo vietu? Jā, jo vilks ir spēks un gudrība, arī viltība, iznesība un zināšanas. Jāsecina, ka pilsētas pārvaldniece savās prognozēs tikai nedaudz kļūdiņās, jo kopvērtējumā ar Krišjāņu komandu balveniešu komandai bija vienāds punktu skaits.

Čaklo roku pulciņš. Saimnieku un izpilddirektoru uzdevums bija saplēst avīzi strēmēlēs, lai izveidotu pēc iespējas garāku virteni. Uzvarēja rugājieši – 4,32 metri!

Šķēršļu josla. Sportisti apliecināja, ka lieliski tiek galā arī ar tauriņtraktora vadīšanu. Foto – Vitālijs Plešs no Vectilžas.

Kur ir mana ola? Tā, šķiet, varēja jautāt Aigars Pušpurs (foto) un Gatis Stepanovs, kuri startēja dažādās disciplīnās, tostarp olu kaujās. Viņu rezultāts – 6,29 metri!

Kunga ratos. Bērzpils komanda Sporta spēlēs izcīnīja bronzas medaļas. Jāpiebilst, ka pagasta pārvaldniece Biruta Bogdane aktīvi iesaistījās aktivitātēs, tostarp puzzles likšanā un braucienā ar velorikšu.

Būs jātur pie vārda! Balvu novada domes priekšsēdētāja vietniece Sandra Kapteine ir pārliecināta, ka pirmās Sporta spēles ir izdevušās. Viņa priecājas par Krišjāņu komandas uzvaru un cer, ka laika apstākļi mūs lutinās arī turpmākajās svētku dienās. Šajās sacensībās Sandra nepiedalījās, tomēr "Vadugunij" solīja, ka nākamgad pabūs arī sportistes statusā.

Lappusi sagatavoja E.Gabranovs

Dzimtas salidojums**Ir labi zināt - nākamgad satiksies atkal**

9.jūlijā Ludonkā pie JURA CIRCEŅA ciemos atbrauca radi, lai atkal pabūtu kopā dzimtas salidojumā.

Vispirms ekskursija un kapusvētki

Ideja katru gadu dzimtai sanākt kopā radās laikā, kad mūžībā aizgāja vecākā paaudze. "Manai mammai bija trīs māsas un divi brāļi. Kad nomira pēdējā māsa, sapratām, ka ir kaut kas jā dara, lai mēs straujajā 21.gadsimtā viens otru nepazaudētu. Ir palikušas tikai brālēnu un māsiņu ģimenes, pašam brāļu un māsu nebija," atklāj JURIS CIRCEŅS. Viņš piebilst, ka šis jau ir sestais gads, kad pēc kapusvētkiem visi atbrauc uz viņa lauku māju, neskatoties, ka pašlaik vēl Juris dzīvo un strādā Rīgā. "Mans vectēvs 1923.gadā šeit, pie Ludonkas upes, iegādājās īpašumu, izzāģēja mežu, sāka būvēties un 20 hektāros zemes veidot savu saimniecību. Viņam bija sieva un trīs bērni, diemžēl sieva un viena meita nomira. Vectēvs palika ar diviem bērniem, taču apprecējās otrreiz, sievu atrada Brizgovas ciemā. Šajā ģimenē atkal dzima mazuli un vēlāk kopā audzināja jau sešus bērnus. Stāstīja, ka viens esot miris, bet man par to nav ziņu," atklāj Juris. Viņš piebilst, ka viena māsiņa iesāka pētīt dzimtas koku, bet kādā brīdī to pārtrauca. Ir ziņas par jau minētā vectēva dēlu un meitu. Dēls pirms kara strādāja Latvijas bankā Daugavpils filiālē, tad devās leģionā un palika Vācijā, kur astoņdesmitajos gados nomira, bet māsa dzīvoja un strādāja Rīgā. "Zinu vēl, ka šī pāra vecākais brālis bija skolotājs, bet, kā jau tajos laikos notika ar daudziem, atskanēja klauvējiens pie durvīm un sekoja ceļš uz Sibīriju. Pēc desmit gadiem atgriezās un pēc tam visu mūžu nostrādāja Žiguru MRS. Lūk, un šodien pie mums ir viņa dēls, arī vārdā Jānis. Prieks, ka atkal esam visi satikušies. Man līdz pensijai palikuši četrpadsmit mēneši, un pēc tam ceļš vedīs uz šejieni, uz dzimtas mājām. Ir doma šeit dzīvot. Re, esmu pļavas jau applāvis, ir vēl mežs. Visu daru pamazām. Kad dzīvošu uz vietas, varēšu izdarīt daudz vairāk," saka Juris. Viņš pastāsta, ka pirms kapusvētkiem Lāšķu kapsētā aizbraukuši uz Viļakas muzeju, jo savas puses vēsture ir jāzina. "Atklāju interesantu faktu - es nezināju, ka šeit kādreiz bijusi Loduma skola. Mēs pat vecajās fotogrāfijās atradām un atpazinām vecās tantes. Savulaik šeit bija apdzīvota vieta. Tad visi devāmies pastaigā pa Viļakas ezera pontonu laipu uz salu, kur saglabājušies fragmenti no 13. gs. Marienhauzenas pils. Tālāk mūsu ceļš veda uz zemnieku saimniecību "Kotiņi", lai tālākie ciemiņi no Rīgas, Gulbenes, Aizkraukles redz, kā saimnieko mūspuses zemnieki. Diemžēl uz dzimtas salidojumu nevarēja atbraukt radiņi no Norvēģijas, Krievijas un Anglijas. Viena meita ir Anglijā, viena - Krievijā," pastāsta Juris Circens.

Tik skaistas bērības atmiņas!

BIRUTA TROPA no Gulbenes atklāj, ka Juris ir viņas mammas māsas dēls. "Cenšamies atbraukt katru reizi, jo dzimtas sajūta ir jāuztur. Līdzī atbrauca arī vīrs, meita Dace un dēls Edgars. Tikšanās laikā pastāstām, kā kuram klājies, ko strādājam un kā dzīvojam. Savulaik mācījies Viļakas vidusskolā, dzīvojam Žiguru pusē. Šodien, staigājot pa jaunības pilsētu Viļaku, priecājos, ka pilsēta ir skaista un

Dzimtas salidojums Ludonkas ciemā pie Jura Circeņa. Silts vakars, jauka gaisotne, draudzīgas sarunas, smieklī, dziesmas, dejas un spēles viņiem būs enerģijas lādiņš veselam gadam, kad satiksies atkal.

sakopta. Kādreiz uz Viļakas ezera salu jaunībā mani aizveda brālēns Bronislavs ar laivu, bet tagad var aiziet kājām, jo pāri ezeram ir uzbūvēta laipa, par ko prieks. Muzejā kādā fotogrāfijā ieraudzīju savu mammu, kad viņai bija tikai 11 gadi," atklāj Biruta. Viņa atceras, kā šai pusē ganījusi govīs, tad ganos vajadzējis iet katram savu dienu, tā teikt, - pēc grafika. "Mēs mammai Malvīnei bijām divas meitas un divi dēli - es, māsa Jevģēnija, brāļi - Jānis un Pēteris. Diemžēl jaunākais brālītis Pēteris jau atdusas kapu kalniņā. Vecmamma, kura jau aizsaulē, vienmēr mūs žēloja - vēl teica: "Ļauj, lai bērns paguļ!" Visi bija ļoti labi un sirsnīgi cilvēki, skaistas bērības atmiņas. Lūk, šeit auga rozes, mežrozes, bija daudz ogu krūmu. Žēl, ka lauki tagad ir tukši, jo jaunajiem šeit nav darbavietu. Nu, varbūt arī var atrast, ja meklē, piemēram, "Kotiņos", kur bijām, vai pie uzņēmīgās Ilzes un Jura Supes, kur ģimenes uzņēmumā "Stabļovas ķiploks" lielās platībās audzē ķiplokus. Viņi atjauno vectēva māju, viss ir skaisti sakopts. Kaut vairāk būtu tādu jaunu ģimeņu!" prieku paūž Biruta.

Satikšanās prieks ir neviltots

DACE BARBOĻINA strādā un dzīvo Rīgā, un šurp atbraukusi kopā ar meitu. "Es turpinu saukt kopā un kuplīnāt šo radu saietu. Jaunajai paaudzei tas ir labs piemērs, un jau tagad meitai stāstu, ka šī tradīcija ir jāturpina. Lieliska vērtība

un dzimtas turpinājums. Jaunieši brauc, skatās un vērtē, viņiem ir interesenti. Mēs esam dažādas paaudzes, no vecmāmiņas līdz jaunākajai brālēna Aigara meitiņai," pastāsta Dace. Viņa bilst, ka pēc šādām tikšanās reizēm ar tuviniekiem gribas satikties vēl biežāk.

"Smieklī, dziesmas, dejas un spēles ir enerģijas lādiņš veselam gadam, arī siltas emocijas par kopā pavadīto laiku. Man ir paveicies ar radiniekiem, un jau no bērības ir siltas atmiņas par katru. Arī tagad viņi ir atbalsts ikdienas dzīvē, neviens nav vienaldzīgs, bet nepieciešamības gadījumā gatavs nākt palīgā. Un tā, manuprāt, mūsdienās ir vislielākā vērtība! Priecājos, ka visi ir sirsnīgi, atsaucīgi, atvērti un vienmēr gatavi šai ikgadējai kopā sanākšanai! Bez viņu pozitīvisma un enerģijas es viena to nepaveiktu! Par to paldies mūsu vecākajai paaudzei - mammām, tantēm, vecmammām, kas mums ir ielikušas šīs vērtības!" uzsver Dace. Viņa savulaik vasaras pavadījusi pie vecmammās nu jau bijušajā Viļakas novadā, tāpēc daļa dzimtas saknes ir arī šeit, un tas pievelk ar atmiņu dzirkstelītēm. "Es vienmēr savējiem saku, ka priecājos, ka mēs, ik gadu satiekoties, esam saglabājuši saikni, jo katram no mums ir savas dzīves, taču kopības sajūta ir jā saglabā. Satikšanās prieks ir neviltots! Radiņus meklēt sākām no vecmammās un mammas pusēs. Katru uzrunāju, aicināju, tādu svešo nemaz nav, vienīgi tie, kuri dzīvo un strādā ārpus Latvijas, viņiem uzzvanu vai uzrakstu sociālajos tīklos," pastāsta Dace Barboļina.

Ekskursijā redzētais**Zemenes audzē augstos metāla plauktos**

Zemenes Vaiņodes novada Embūtes pagasta Dēselā audzē siltumnīcās uz augstiem metāla plauktiem, lai ogas var novākt stāvot. Tās dod labāku ražu nekā uz lauka. Šobrīd zemenes viņi tirgo 3,50 eiro kilogramā, un atbraukušie klienti redz, kā ogas tiek salasītas viņu acu priekšā.

Vaiņodes novada Embūtes pagastā ir apdzīvota vieta - Dēsele, kuru ekskursijas laikā apmeklēja vairāki balvenieši. Šeit atrodas arī Dēseles dzirnavas - tumši sarkana ķieģeļu māja, kurā tagad ierīkots viesu nams. Tajā jau piecus gadus saimnieko SANDA ĻAUDĀMA kopā ar ģimeni. Šobrīd dzirnavu apkārtnē smaržo pēc zemenēm un ķiršiem, taču šeit audzē arī krūmmellenes, avenes, plūmes, bumbieres, ābeles, kazenes, upenes, vīnogas, pat sausseržus. Zemenes te audzē uz augstiem metāla plauktiem, lai ogas var salasīt stāvot. Sanda atzina, ka zemenes neprasa tik augstu temperatūru,

kā gurķi vai tomāti, tāpēc to audzēšana siltumnīcās ir lētāka, arī to kopšana prasa mazāk darba. Latvijā cilvēku interese par šādu netradicionālu siltumnīcu izmantošanu zemeņu audzēšanai kļūst arvien lielāka. Tie, kuri ierodas zemenes iegādāties uz vietas, redz, kā tās saimnieki vai strādnieki salasa uzreiz no siltumnīcu plauktiem. "Kamēr stādīni ir mazi, vilkām lēnās, lai nenolūztu ogu pilnais auga zars. Vēlāk investējam jau labās kastītēs, kurām ir šādi turētāji. Ja ir labs stādu materiāls un nav nekādu kaitēkļu, no siltumnīcā viena stāda var iegūt vidēji līdz 50 ogas, savukārt augsne grēdās - līdz 30 ogām. Tehnoloģijas ziņā tas tomēr ir dārgs process, tāpēc jācenšas no stāda dabūt arī maksimālo ražu. Mēs esam palikuši pie "Malling Centenary" šķirnes, tā ir agrīna ar lielisku augļu kvalitāti un garšu, saglabā savu spīdumu un izskatu arī pēc uzglabāšanas, bet ogas ir lielas un stingras," secina Sanda Ļaudāma. Novākt ražu šādās siltumnīcās ir gan ērtāk, gan ātrāk.

Ekskursantiem atklāj arī pa kādam zemeņu audzēšanas noslēpumam. Siltumnīcās iestādīta "Malling Centenary" šķirne, kura ir agrīna, ogas ir lielas un skaistas, ar labu kvalitāti un garšu.

Lappusi sagatavoja Z.Logina

